

Avdelningen för Ekonomisk statistik
Lena Sahlin

Möte i användarrådet för FoU-statistik 6 november 2020

Närvarande:

Eva Marie Rigné, Sveriges Kommuner och Regioner, ordförande
Johanna Berlin, RISE
David Birksjö, Tillväxtanalys
Gustav Hansson, Vetenskapsrådet
Teresa Jonek, Teknikföretagen
Mats Johnsson, Utbildningsdepartementet
Rolf Nilsson, Vinnova
Ingrid Pettersson, Universitetskanslersämbetet
Karl Westberg, Näringsdepartementet

Från SCB

Cecilia Hertzman, ES/LEDN
Nils Adriansson, ES/INF
Petter Ehn Wingårdh, ES/INF
Björn Forssell, ES/INF
Jenny Hjort, ES/INF
Robin Petersson, ES/INF
Andres Quinones, ES/INF
Lena Sahlin, ES/INF, sekreterare

Frånvarande:

Marianne Hall, Lunds universitet
Roger Svensson, Institutet för Näringslivsforskning
Martin A Wikström, Kungl. IVA

1 Formalia

- 1a. Ordf. öppnar mötet och hälsar alla välkomna
- 1b. Mats Johnsson väljs till justerare
- 1c. Dagordningen godkänns
- 1d. Anteckningarna från föregående möte godkänns
- 1e. Kort presentationsrunda

Vid mötet deltog två nya medlemmar, David Birksjö som ersätter Peter Svensson från Tillväxtanalys och Johanna Berlin som ersätter Olof Sandberg från RISE. Då Peter Johansson från Teknikföretagen fått förhinder vid detta mötestillfälle deltog Teresa Jonek i hans ställe.

2 Information från SCB

Cecilia Hertzman inledde mötet med att berätta om SCB:s strategiska arbete för att förse samhället med effektivt producerad och användbar statistik. Arbetet sker inom följande fyra fokusområden.

Öppen data: Principen om öppen data ska tillämpas i hela systemet för den officiella statistiken. Statistikutbudet på lokal och regional nivå har ökat i statistikdatabasen. Bland annat finns nu statistik på delområden och regionala befolkningsframskrivningar. Arbetet bedrivs tillsammans med andra statistikansvariga myndigheter. SCB har hämtat statistik via den nationella dataportalen för öppen data:

<https://www.dataportal.se/sv>

Ökade mediereferenser: Framförallt för att tillgängliggöra den statistik som produceras. En analysgrupp har bildats för att snabbt kunna ta fram relevant statistik kring Corona så som dödstal, försäljningsindikatorer, antal konkurser m.m. På SCB:s hemsida finns en speciell Coronasida: <https://www.scb.se/hitta-statistik/corona/corona-i-statistiken/>

Halverad uppgiftslämnarbörda: Ett långsiktigt arbete som kommer att pågå under flera år. I arbetet ingår att effektivisera de egna processerna, i större utsträckning använda uppgifter från administrativa system samt ha en bra kontakt med användare av statistiken.

Arbetsmarknadsstatistiken: Ett arbete pågår med att tillsammans med Arbetsförmedlingen, Medlingsinstitutet och Arbetsmiljöverket ta fram en samlad och moderniserad arbetsmarknadsstatistik som beskriver den svenska arbetsmarknaden väl.

Statistikforum den 12/11

Statistikforum bjuder i år in till digitalt deltagande under temat: Statistikens roll i en postpandemisk värld.

Profilering av statistiska enheter

Profileringsarbetet pågår som planerat men införandet av företagsenheter i Företagsdatabasen har skjutits fram ett år och kommer därmed ske i och med mars-SAMU 2021.

3 Resultat från FoU-undersökningarna 2019

a) Kvaliteten i årets undersökningar

Coronapandemin har inte haft någon märkbar påverkan på årets undersökningar. Svarsfrekvenserna är i samma nivå som vid förra undersökningsomgången 2018. Däremot har fler organisationer fått anstånden med att lämna uppgifter. Tidigare år har en större andel av svaren inkommit innan sommaren.

b) Information och diskussion om årets resultat

Företagssektorn (Petter Ehn Wingårdh)

Företagens utgifter för egen FoU har ökat jämfört med tidigare år. Ökningen sker framförallt inom tjänsteproducerande företag.

De 10 företag som har högst utgifter för egen FoU står för 50 procent av utgifterna och de 50 största utförarna står för 70 procent av utgifterna. Det är även de största företagen sett till antal anställda som har störst utgifter för egen FoU. Cirka 80 procent utförs av företag med fler än 250 anställda.

Ser man till typ av utgift är rörelsekostnaden för ersättning till anställda störst. En ny post vid namn "Andra immateriella anläggningstillgångar" har tillkommit under Investeringar 2019. Tidigare år rapporterades en majoritet av beloppet som nu lagts på denna post på Övriga rörelsekostnader.

Den externa finansieringen av egen FoU inom företagssektorn kommer framförallt från koncernföretag i utlandet.

Det är branscherna transportmedelsindustri samt informations- och kommunikationsföretag som står för ungefär hälften av utgifterna för egen FoU.

Fördelningen av årsverken på kvinnor och män är ungefär densamma som 2017, med en fjärdedel kvinnor.

Universitets- och högskolesektorn

Nyheter i årets undersökning av universitets- och högskolesektorn:

- Finansiärerna av utgifter för egen FoU, Energimyndigheten och Kammarkollegiet särredovisas i årets undersökning. Tidigare år har de ingått i gruppen Övriga statliga myndigheter.
- Den anställda personalen redovisas enligt anställningskategori istället för som tidigare tjänstekategori.
- Redovisningen av personalens utbildningsnivå är mindre detaljerad jämfört med tidigare år, gymnasial och förgymnasial utbildningsnivå har slagits samman.
- Förutom år 2019 publiceras även åren 2013, 2015 och 2017 enligt de nya indelningarna.
- Osäkra skattningar, dvs skattningar med stora konfidensintervall publiceras inte i SSD.

Såväl de ekonomiska som de personella resurserna har ökat under 2019.

De viktigaste finansiärerna av FoU är liksom tidigare år ramanslaget, samt Vetenskapsrådet och övriga privata icke-vinstdrivande organisationer.

De totala utgifterna för egen FoU var störst inom forskningsämnesområdet medicin och hälsovetenskap medan flest antal FoU-årsverken utfördes inom naturvetenskap.

De anställningskategorier som tillkommit i och med den förändrade kategoriseringen är meriteringsanställda och annan forskande och undervisande personal. Det är även dessa kategorier som ökat mest jämfört med 2017.

I likhet med tidigare år utfördes 55 procent av det totala antalet FoU-årsverken av män och 45 procent av kvinnor.

Offentlig sektor

Nyheter i årets undersökning av den offentliga sektorn:

- De lokala och regionala FoU-enheterna undersöks inte utan modellberäknas
- Personalens fördelning på yrke och kön modellberäknas.
- Offentliga icke-vinstdrivande organisationer utgör en ny delsektor vilket framförallt beror på att man inom nationalräkenskaperna ändrat sin redovisning av public service från företagssektorn till offentliga sektorn. Det har varit frivilligt att besvara enkäten för de organisationer som hör till denna delsektor.

De totala utgifterna för egen FoU har ökat under 2019. Även antal personer inom FoU samt årsverken inom FoU har ökat under året och

uppgifterna för såväl utgifter som personer och årsverken var de högsta under perioden 2007-2019.

Förutom självfinansiering utgör ALF-medel den största finansieringskällan, därefter kommer de direkta statsanslagen. Denna ordning har gällt även under 2017 men vid en jämförelse mellan åren har de största anslag minskat något under 2019 jämfört 2017.

Sett till socio-ekonomiskt ändamål (NABS 2007) är det framförallt inom hälso- och sjukvård som man har stora utgifter för egen FoU.

Den största delen av egen FoU inom sektorn utförs inom regionerna och de statliga myndigheterna. Ser man till utlagd FoU, dvs den FoU som inte utförs inom den egna organisationen, sker den framförallt inom andra statliga myndigheter.

VR undrade över vad som karakteriserar de offentliga icke-vinstdrivande organisationerna och vilka som ingår i denna grupp. Tyvärr är det inte möjligt att lämna ut några sådana uppgifter pga. sekretess skäl.

VR ställer även frågan om det finns någon förklaring till varför privat sektor minskat relativt mycket under året i figuren över utgifter för egen FoU efter finansieringskälla. I figuren är privat sektor en sammanslagning av företag, branschorganisationer och privata icke-vinstdrivande finansiärer. Förklaringen är att finansiering från främst företag, men även branschorganisationer, var lägre 2019. Finansiering från privata icke-vinstdrivande finansiärer ökade 2019, men endast marginellt.

Sverigetotalen

Sverigetotalen är en sammanfattning av jämförbara uppgifter från de olika sektorerna och utgörs av de officiella siffror som publiceras för respektive sektor. De flesta uppgifterna kommer att redovisas för åren 2007-2019. PNP-sektorn redovisas tillsammans med de totala uppgifterna men redovisas inte i sektorsspecifika tabeller i Statistikdatabasen för 2019. ALF-medel har tidigare år redovisats inom UoH-sektorn för totalnivån, men från och med 2019 kommer ALF-medel redovisas inom offentlig sektor. Däremot redovisas de, precis som tidigare, i båda sektorerna när delsektorerna redovisas var och en för sig.

Områden som kommer att publiceras för samtliga sektorer (förutom PNP) är bland annat

- Utgifter för egen FoU, som andel av BNP samt finansieringskälla. Att utgifterna för FoU utgör en så stor andel av BNP för 2008 beror på en kombination av att utgifterna för forskning ökade och att BNP sjönk.

- Årsverken i egen FoU fördelat på kvinnor och män samt forskande och understödjande personal.
- Regional forskningsintensitet, detta mått tar hänsyn till folkmängden för en region, vilket gör att även mindre regioner kan uppvisa en stor intensitet.

Diskussion kring årets resultat

UKÄ undrar över hur de regionala fördelningarna beräknats.

Stora företag, myndigheter och offentlig sektor får ange var verksamheten bedrivs, de mindre företagen klassas efter undersökningsobjektets länsätet enligt företagsregistret.

UKÄ ställer även en fråga om vilka organisationer som ingår i de offentliga icke-vinstdrivande företagen.

I denna grupp ingår organisationer som hänförs till sektor 13 (den offentliga sektorn) men inte är myndigheter, regioner eller kommuner. Därmed består nu gruppen myndigheter enbart av myndigheter.

VR påpekar att den statistiknyhet som publicerades i samband med statistik över företagssektorn var mycket bra.

c) Nya tabeller i SSD

Det har skett vissa förändringar i SSD under hösten. Förutom den nya redovisningen av FoU i Sverige, där utvalda uppgifter presenteras tillsammans för de olika delsektorerna, har även nya tabeller lagts till framförallt inom offentlig sektor. Äldre serier har även flyttats så att de ligger under rubriken FoU – Äldre serier. Nils visade även möjligheten att använda sig av sökfunktioner och API:er när man vill plocka fram statistik ur SSD.

4. Vad händer resten av året och 2021?

AI-regeringsuppdraget kommer att publiceras den 25 november. Undersökningen har väckt stort intresse även internationellt från bl.a. OECD och Eurostat.

SCB kommer att fortsätta ställa Frågor kring användning av AI och fortsätta samla in FoU kring AI i de ordinarie FoU-undersökningarna.

Rapporten om FoU inom universitets- och högskolesektorn kommer inte att publiceras i början av december utan ingår istället som en del i den rapport över FoU i Sverige som publiceras den 25 mars 2021.

Statliga anslag till forskning och utveckling 2021, publiceras den 15 april 2021

De preliminära siffrorna för FoU avseende 2020 kommer som tidigare år publiceras under första halvan av juli. Eftersom det inte sker någon

insamling av uppgifter till denna publicering kommer man vid skattningarna för 2020 även använda sig av uppgifter som samlats in via Innovationsundersökningen (CIS).

Innovationsundersökningen (CIS) kommer vid nästa undersökningsomgång ha extra fokus på att belysa miljöfrågor. Tillväxtanalys ville gärna veta mer om hur frågorna inom miljöområdet kommer att se ut, Björn lovade att återkomma om detta till Tillväxtanalys.

5 Övrigt

5a) Övriga punkter

Flera deltagare på mötet undrade över när höstens forskningsproposition kommer att publiceras.

Mats Johnsson, Utbildningsdepartementet och Kalle Westberg, Näringsdepartementet svarade att det enda man kunde säga var att forskningspropositionen kommer att publiceras innan årsskiftet.

5b) Datum för nästkommande möte

Vårens användarråd kommer att hållas någon gång i mitten av april. SCB mailar ut förslag på datum i början av december.